

REGIONAL PLANSTRATEGI FOR AKERSHUS 2013-2016

INNHold

1	Om arbeidet med regional planstrategi for Akershus.....	4
	1.1 Generelt	
	1.2 Om regional planlegging	
	1.3 Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging	
2	Viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer.....	8
	2.1 Hovedstadsområdets regionale fortrinn nasjonalt - og internasjonalt	
	2.2 Sterk befolkningsvekst er en utfordring men samtidig et godt utgangspunkt for fremtiden	
	2.3 Mangfoldige og inkluderende byer og tettsteder	
	2.4 Kontinuerlig kunnskaps- og næringsutvikling gir økt konkurransekraft	
	2.5 Våre klima og energimål skal følges opp og realiseres	
	2.6 Bærekraftige lokalsamfunn	
	2.7 Regionale ulikheter i helse- og levekår	
3	Prioriterte temaområder og planspørsmål for perioden 2013-2016.....	16
	3.1 Valg av plantema	
	3.2 Regional utvikling krever omforente regionale løsninger	
	3.3 Veivalg for fremtiden	
	3.4 Vurdering av behovet for revidering av regionale planer og behovet for nye	
4	Oppfølging av prioriterte temaområder.....	20
	4.1 Utdanning og næringsutvikling	
	4.2 Bomiljø, inkludering og mangfold	
	4.3 Klima og miljø	
5	Fylkeskommunale tema- og strategi dokumenter.....	32
6	Oversikt over planarbeidet i perioden 2013-2016.....	38

1. OM ARBEIDET MED REGIONAL PLANSTRATEGI FOR AKERSHUS

1.1 GENERELT

Akershus fylkeskommune utarbeidet i perioden 2009-2011 for første gang regional planstrategi. Dette ble gjort på bakgrunn av behov for rullering av fylkesplanen og fylkesplanens handlingsprogram for årene 2004 - 2009. Regional planstrategi som nytt verktøy i den regionale planleggingen ble innført i ny plan- og bygningslov juli 2009.

Regional planstrategi for Akershus 2011-2012 ble vedtatt i fylkestinget mai 2011, etter en omfattende medvirkningsprosess med kommuner, regioner, regional stat og elevråd.

De valgte temaområder som skal følges opp via videre planlegging er:

- **Utdanning og næringsutvikling**
- **Bomiljø, mangfold og inkludering**
- **Klima og miljø**
- **Areal og transport**

En felles planstrategi for areal og transport for Oslo og Akershus er behandlet i egen prosess og skilt ut i eget dokument. Planstrategi for areal og transport ble vedtatt i Oslo bystyre 28.03 2012 og Akershus fylkesting 26.03. 2012.

I forkant av arbeidet med regional planstrategi for Akershus 2011-2012 ble det i samarbeid med ulike representanter fra organisasjonslivet, forvaltningsorganer, næringsliv, forskermiljøer og politikere utarbeidet fire fremtidsbilder om hvordan Akershussamfunnet kan tenkes å se ut i 2050. Scenariene Akershus 2050 består av fire karikerte bilder av hva slags utfordringer og dilemma som kan knyttes til utviklingen av et samfunn i rask endring. Bildene gir innblikk i fire måter samfunnet kunne tenkes å utvikle seg på, avhengig av usikkerheter som økonomisk utvikling og folks evne til å endre samfunnet både teknologisk og verdimesig. Formålet med scenariene var å gi perspektiv til langsiktige beslutninger som må tas fremover, og de bidro til å danne grunnlaget for debatten om de langsiktige utviklingsmulighetene for Akershussamfunnet. Mer informasjon om scenariene Akershus 2050 finnes på Akershus fylkeskommunes web sider. Fremtidsbildene er fortsatt gjeldende som bakgrunnsmateriale fra medvirkningsprosessen for planperioden 2013- 2016.

Fylkesutvalget har våren 2012 lagt til grunn at arbeidet med regional planstrategi 2013-2016 skal ta utgangspunkt i den gjeldende planstrategien. Hovedutfordringene for akershussamfunnet er derfor i hovedsak allerede beskrevet i Regional planstrategi 2011- 2012.

1.2 OM REGIONAL PLANLEGGING

Regional planstrategi er nå eneste obligatoriske grunnlag for videre planlegging på regionalt nivå. Den regionale planstrategien skal utarbeides minst én gang i hver valgperiode og vedtas innen ett år etter konstituering av nytt fylkesting. Planstrategien skal deretter godkjennes av Kongen i statsråd. Regional planstrategi er et overordnet dokument som skal prioritere planoppgaver for Akershus i årene 2013-2016. Fokuset rettes mot samfunnsutfordringer som krever avveining og planavklaring mellom forskjellige interesser over sektor- og kommunegrenser. Dette forutsetter igjen samordning og forpliktende samarbeid mellom ulike aktører i gjennomføringen av de ulike regionale planarbeidene.

Denne regionale planstrategien belyser utviklingstrekk og utfordringer i Akershus og gir en oversikt over hvordan utfordringene skal følges opp innenfor planperioden 2013-2016. Planstrategien viser hvilke regionale planer som skal utarbeides, samt gir informasjon om formål, organisering og medvirkning knyttet til de ulike planene.

I plan og bygningsloven skisseres en rekke formkrav og prosessuelle krav til regionale planer. De regionale planene skal utarbeides i samarbeid med stat, fylke og kommuner og organisasjoner. Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen, når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak. En regional plan skal være langsiktig og målrettet med et langsiktig perspektiv, minst 12 år. Til hver regional plan skal det utarbeides et planprogram. Planene skal revideres hvert 4. år og ha et årlig handlingsprogram. Skissen under viser stegene fram til en regional plan.

De regionale planene skal legges til grunn for regionale organers virksomhet, og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.

Skissen på neste side viser prosessen fram til ferdig regional plan.

STEGENE FRAM TIL EN REGIONAL PLAN

De blå boksene er trinn i planprosessen.

1.3 NASJONALE FORVENTNINGER TIL REGIONAL OG KOMMUNAL PLANLEGGING

Plan- og bygningslovens § 6-1 bestemmer at regjeringen hvert fjerde år skal fastsette nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Regjeringens forventninger peker på oppgaver og interesser som det er viktig at fylkeskommunene og kommunene tar opp i sin planlegging, for å bidra til gjennomføring av nasjonal politikk. Forventningene er retningsgivende, men ikke bestemmende ved utarbeiding av planer, og skal følges opp av statlige organer i deres medvirkning i planleggingen.

Nasjonale forventninger for inneværende planperiode 2013-2016 ble fastsatt ved kongelig resolusjon 24. juni 2011. Forventningene omfatter utvalgte tema. Forventningene formidler ikke alle statlige interesser, oppgaver og hensyn som planleggingen skal ivareta, og er avgrenset til planlegging etter plan- og bygningsloven. Forventningene omfatter følgende seks temaområder: a) klima og energi, b) by- og tettstedsutvikling, c) samferdsel og infrastruktur, d) verdiskaping og næringsutvikling, e) natur, kulturmiljø og landskap, samt f) helse, livskvalitet og oppvekstmiljø.

De tre temaområder som Akershus har valgt å følge opp i regional planstrategi 2012- 2015 samsvarer godt med de temaer som er avgrenset i de nasjonale forventningene. Akershus fylkeskommune er godt i gang med oppfølgingen av disse nasjonale temaområder via egen planlegging, prosjektarbeid og i øvrig virksomhet. Denne planstrategien konkretiserer hvordan forventninger skal følges opp i regionale planer som er under arbeid eller som skal utarbeides. Flere nasjonale forventninger imøtekommes også gjennom andre fylkeskommunale tema- og strategidokumenter som beskrevet i kapittel 6 i dette dokumentet. Disse dokumentene utarbeides som oftest sammen med partnerskapet.

2. VIKTIGE REGIONALE UTVIKLINGSTREKK OG UTFORDRINGER

2.1 HOVEDSTADSOMRÅDETS REGIONALE FORTRINN NASJONALT - OG INTERNASJONALT

Globalisering og internasjonale avtaler setter i økende grad premisser for regional utvikling. Erfaring viser at internasjonalt samarbeid og nettverksbygging bidrar positivt til læring, erfaringsutveksling og kompetanseutvikling. Akershus er tett integrert i den norske hovedstadsregionen. Hovedstadsregionen hevder seg godt i den internasjonale konkurransen på grunn av høy befolkningsvekst, en ung befolkning med et høyt kunnskapsnivå, høy sysselsetting og gode levekår. Det er en utfordring å bygge opp om og utnytte disse fortrinnene.

Samtidig er det langt fra Oslo og Akershus til sentrum av Europa. Et kompetansedrevet arbeidsliv, med stadig mer mobil arbeidskraft, har ført til en økt konkurranse i næringslivet om den beste kompetansen. Norsk næringsliv er i stor grad basert på kunnskapsnæringer som krever god tilgang på velkvalifisert, kunnskapsrik og kreativ arbeidskraft for å tilpasse seg globale markeder. Tilgang til arbeidskraft med relevant kompetanse og kunnskap er avgjørende for næringslivet og for en god samfunnsutvikling fremover.

2.2 STERK BEFOLKNINGSVEKST ER EN UTFORDRING MEN SAMTIDIG ET GODT UTGANGSPUNKT FOR FREMTIDEN

Befolkningsveksten i Akershus har i de siste 50- 60 årene vært høy, og fylkets innbyggertall har blitt mer enn tredoblet fra 1951 til 2012. Akershus vokser kraftig og kan komme til å øke med ytterligere cirka 170.000 innbyggere til 2030.

Den sterkeste befolkningsveksten i fylket skjer på Romerike. Nedre Romerike har både høye fødselstall, og størst innvandring. Øvre Romerike har den relativt største befolkningsveksten, særskilt kommunene Ullensaker og Gjerdrum på grunn av innenlands nettoflytting. I Follo er det først og fremst i den sørlige delen (Vestby, og Ås) i befolkningen som vokser. Asker og Bærum har i årene 2000- 2010 hatt en høyere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet. Veksten er høy men synes å avta noe i forhold til andre delregioner i Akershus. 14 prosent av befolkningen i Akershus var i 2012 innvandrere eller norskfødte barn med innvandrerforeldre, og denne andelen antas å øke til 28 prosent i 2040.

Den vedvarende befolkningsveksten stiller krav til samordnet og langsiktig planlegging. Dette betyr at kommunene står ovenfor varierende utfordringer knyttet til veksten.

Akershus har hatt netto innflytting for de yngste aldersgruppene og for personer i trettiårene, og en netto utflytting blant personer tidlig i tjueårene. Et typisk trekk ved flyttemønsteret mellom Oslo og Akershus er at innflytterne til Oslo i gjennomsnitt er yngre enn utflytterne. Det framstår som en "livsfaseflytting", der mange velger å flytte til Oslo for å studere eller jobbe, for så å flytte videre - fra Oslo til Akershus - etter at de som unge voksne har etablert seg og fått barn.

Samtidig som det er en relativt ung befolkning i Akershus, vil det fremover bli stadig flere eldre. Gruppen av personer over 67 år kan øke med nesten 87 prosent fra 2011 til 2030. Disse utviklingstrekkene stiller krav til tilrettelegging av tjenestetilbud som kan ivareta enkeltpersoners livskvalitet.

2.3 MANGFOLDIGE OG INKLUDERENDE BYER OG TETTSTEDER

Mange lokalsamfunn i Akershus har hatt en sterk vekst de siste tiårene. Samtidig har pendling mellom bo- og arbeidssteder økt kraftig. En vedvarende utfordring i Akershus er å finne bærekraftige løsninger for arealbruk, transportløsninger og fortetting av tettsteder og knutepunkter. Både markedet og innbyggerne stiller høye krav til tettstedenes kvaliteter med hensyn til arbeidsplasser, kommunikasjon, kulturaktiviteter og et godt bomiljø. Samtidig stiller man store krav til tilgjengelig til sentrale tjenester og handelsvirksomhet.

Levende byer og tettsteder kjennetegnes gjerne av et rikt kultur- og aktivitetstilbud, og av frivillig arbeid og engasjement. Alt dette krever samordning av ulike interesser som blant annet omfatter kunst, kultur, kulturminner, idrett, friluftsliv, samt møteplasser. Det er allerede etablert flere ordninger for å ivareta kultursamarbeidet mellom forvaltningsnivåer, og mellom profesjonelle og frivillige aktører. Det er viktig at alle innbyggerne i fylket har mulighet til å delta i kulturlivet, og får anledning til å oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Et bredt organisasjons- og kulturliv kan spille en viktig rolle for å styrke sosiale nettverk. Kunst og kulturopplevelser – det være seg om den er faglig forankret eller amatørmessig – er også knyttet til næringsutvikling og regional verdiskaping.

Frivillig sektor er en viktig arena for å etablere nye sosiale nettverk, og for å skape lokal tilhørighet. Det er viktig å støtte opp om en frivillig sektor basert på demokratiforståelse og tillit. For idrettslivet er det en stor utfordring å sikre tilstrekkelig gode og tilgjengelige trenings- og kamparenaer for lagidretter, og områder for fysisk aktivitet for alle. I Akershus er det en betydelig underdekning av enkelte typer idrettsanlegg. Det er særlig behov for ulike typer idretts- og svømmehaller. Barn og unge er en viktig målgruppe her.

Endringer i befolkningens sammensetning og levemåter understreker betydningen av å prioritere arbeidet med inkludering og mangfold. Stadig flere innbyggere i Akershus er bærere av ulike kulturer. Forskjellige livsmønstre skaper behov for nye tjenester, boformer og stiller krav til urban samfunnsutvikling. Dette medfører utfordringer og muligheter innenfor de fleste politikkområder. Et velutviklet arbeids-, utdannings-, kultur- og aktivitetstilbud og tilgang til gode møtesteder kan være en forutsetning for inkludering. Å bygge ned barrierer for deltakelse og medvirkning er en kontinuerlig utfordring.

Kulturminner og kulturmiljøer er uerstattelige kilder til kunnskap om den historiske utviklingen av våre fysiske omgivelser og om menneskenes forhold til hverandre og til naturen. De bidrar til å skape steds karakter og tilhørighet, og er med på å berike opplevelsene ved ferdsel i naturen eller i bebygde områder. En viktig utfordring blir å ta vare på historiske minnesmerker og kulturarv som kan bidra til å skape identitet og tilhørighet, også for nye innbyggere. Mange kan i dag ha en uklar oppfatning av hva som særpreger fylket. Kanskje er det Akershus som en smeltedigel av mennesker som i århundrer har kommet tilflyttende som er det mest særpregede ved fylket? Det er en utfordring å ivareta kulturarven som en viktig ressurs, både ut fra egenverdi og som grunnlag for å utvikle kunnskap, identitet, lokalmiljø, opplevelse og verdiskaping.

2.4 KONTINUERLIG KUNNSKAPS- OG NÆRINGSUTVIKLING GIR ØKT KONKURRANSEKRAFT

Det er et generelt høyt utdanningsnivå i Akershus, men det er store regionale forskjeller i utdanningsnivå og valg av yrkesretning. Prognoser viser at etterspørselen både etter personer med høyere utdanning og fag-/ yrkesutdanning vil øke. Det vil være en utfordring å sikre at Akershus får tilstrekkelig balanse i tilbudet og etterspørselen av arbeidskraft på de ulike etterspurte fagfeltene i årene fram mot 2030. Hovedstadsregionen står ovenfor mange av de samme utfordringene som landet forøvrig når det gjelder kompetansebehov. Rekruttering til teknologi- og realfag, på alle nivåer, er en særlig stor utfordring. Andelen som velger realfaglig utdanning er lav i Norge. I tillegg er det en økende knapphet på lærere med fordypning i realfag. Dette bidrar igjen til lavere tilgang på teknologi- og realfaglig kompetanse av høy kvalitet, noe som kan utvikle seg til en negativ spiral for utviklingen av regionens næringsliv. Det er derfor viktig at utdanningsinstitusjonene i samarbeid med næringslivet bidrar til å gjøre realfagene mer attraktive og til å redusere frafallet av studenter i løpet av studietiden.

I Eurostats seneste rapport *Science, technology and innovation in Europe (2012)* blir Norge gitt en plassering som er betydelige svakere enn for de andre nordiske landene, også lavt i europeisksammenheng når det gjelder indikatorer for innovasjon. Norge er det eneste nordiske landet som ligger under EU-27-gjennomsnittet for andelen innovative virksomheter. Oslo og Akershus trekker opp det norske gjennomsnittet på en rekke indikatorer for innovasjon. En fersk analyse av tallene fra SSBs innovasjonsundersøkelse viser at Oslo og Akershus er de to norske fylkene med høyest innovasjonsfrekvens, og at det i Akershus særlig er virksomhetene i Asker/Bærum og på Nedre Romerike som trekker opp i forhold til produkt-, prosess- og markedsinnovasjoner.¹

Hovedstadsregionens rolle ligger i å utnytte utviklingsmulighetene og fortrinnene som ligger i kombinasjonen av en stabil eller lavere andel unge i den yrkesaktive befolkningen (aldersgruppen 20-44år), et kompetent næringsliv, tilgang til betydelige FoU ressurser og et bredt universitets og høgskoletilbud. Det er et stort potensiale for mer forskning, innovasjon og en sterkere internasjonal orientering i regionens næringsliv. Oslo og Akershus utgjør til sammen et nasjonalt tyngdepunkt for kunnskapsproduksjon med 42 % av landets FoU-ressurser. Næringslivet i regionen mottar tilsvarende andeler av de nasjonale midlene til finansiering av FoU (18,8 milliarder i 2009). God samhandling mellom næringsliv og FoU-miljøer er avgjørende for et nyskapende og konkurransedyktig næringsliv.

¹ Telemarkforskning (2011), Næringsutvikling, innovasjon og attraktivitet i Akershus.

Kompetanseområdene innen miljø- og energiteknologi, livsvitenskap² og IKT³ har vekstpotensialer og representerer viktige fortrinn for videre satsing, og mange regionale aktører er allerede svært internasjonalt orientert.

Oslo og Akershus er samtidig mer enn andre norske regioner konkurranseutsatt på grunn av regionens spesialisering innen forretningsmessig tjenesteyting, som igjen er sterkt påvirket av investeringsvilje og aktivitet i øvrig næringsliv i landet. Kunnskapsintensive næringer med internasjonalt potensial har vært utgangspunktet for den næringspolitiske innsatsen i Akershus og Oslo for økt innovasjon og verdiskapning.

2.5 VÅRE KLIMA OG ENERGIMÅL SKAL FØLGES OPP OG REALISERES

Det skal være et overordnet premiss i Akershus fylkeskommunes planarbeid at miljøet skal tas vare på. Fylkestinget har en ambisjon om at Akershus skal være et klimapolitisk foregangsfylke, og vil bidra til at Osloregionen tar en foregangsrolle i det internasjonale klimaarbeidet. Per innbygger er det ingen fylker som har lavere utslipp av klimagasser enn hovedstadsregionen.

Utslippsmål for avfall og oppvarming vil kunne nås men utviklingen i transportsektoren er vedvarende. Tall fra SSB fra 2011⁴ viste at 58 prosent av klimagassutslipp i Akershus kom fra vegtrafikken. På grunn av utslippsveksten fra transportsektoren vil det ikke være mulig å oppnå Kyoto-forpliktelsene i Osloregionen, dersom dagens utvikling og nåværende transport- og arealpolitikk fortsetter.

Akershus er en region i stadig endring. Utbygging og økt mobilitet vil påvirke fremtidige klimagassutslipp. For å balansere den ventede befolkningstilveksten med økt transport og samtidig å legge til rette for lave utslipp kreves et helhetlig klimaarbeid. Arbeidet må ha forankring i Akershus sin demografi, transport- og pendlingsmønster og næringsstruktur.

Klimaendringer kan påvirke samfunnet på mange forskjellige måter. Uforutsigbare, gradvise klimaendringer er en viktig grunn til at det er nødvendig å begynne arbeidet med å definere sårbarheten på lokalt og regionalt nivå, og til å finne fram til gode strategier for klimatilpasning. Forandringer i den lokale risikoen for flom, ekstremnedbør, skred og fukt gjør at reguleringsplanarbeidet i kommunene må baseres på grundige risikovurderinger.

² Livsvitenskap= helse, medisin, kosthold og mat

³ IKT= informasjons- og kommunikasjonsteknologi

⁴ Denne statistikken ble nedlagt i mars 2012 på grunn av stor usikkerhet rundt tallene.

2.6 BÆREKRAFTIGE LOKALSAMFUNN

En viktig utfordring i hovedstadsregionen er avveiningen mellom ulike verne- og brukerinteresser for å oppnå utvikling i et bærekraftig perspektiv. Oslo og Akershus har en vakker og variert flora og fauna, med mange sjeldne og truede arter. Arealtap og tekniske inngrep truer det biologiske mangfoldet. En annen trussel mot det biologiske mangfoldet er gjengroing av kulturlandskapet. Dette fører til at en rekke økologiske ”nisjer” og arter forsvinner. Ny naturmangfoldslov og ny plan- og bygningslov er viktige verktøy i arbeidet for å ta vare på naturen.

Rundt 1,2 millioner mennesker har Marka som sitt nærmeste større turområde. Marka strekker seg over 19 kommuner i fem fylker. Marka er av stor verdi for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Markaloven ble vedtatt i 2009. Formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner, samtidig som det skal tas hensyn til bærekraftig bruk til andre formål. Det er fortsatt kommunene som vil ha et primært forvaltningsansvar for sine Markaområder. Mulighet for naturopplevelser og tilgang til friluftsområder i nærmiljøet er viktig for den enkelte innbyggers livskvalitet. Det er en utfordring å sikre at befolkningen gis mulighet til å drive friluftaktiviteter i sine nærområder, noe som også kan gi gode helseeffekter og bidra til en reduksjon av lange rekreasjonsreiser. Utvikling av gode sykkelveier, gang- og sykkelstier vil i tillegg være til nytte for utviklingen av et naturbasert reiseliv.

Strandsonen er et attraktivt område både til boligformål, næringsvirksomhet, fritidsbebyggelse og friluftsliv. I følge tall fra SSB er ca. 13 prosent av arealet i strandsonen i Akershus tilgjengelig for allmennheten. Kystsonen har blitt et pressområde. Industribygging og hyttebygging med påfølgende områdeavgrensning har bidratt til å minske tilgjengeligheten til strandsonen. På nasjonalt nivå er det lovregulert at det ikke skal bygges i en hundremeterssone langs kysten uten en godkjent reguleringsplan, men det gis stadig dispensasjoner fra dette prinsippet på kommunalt nivå. Konfliktnivået er til tider høyt, og det er en stor utfordring for kommunene å håndtere disse sakene. Fylkeskommunen vil søke å være en brobygger i dette konfliktfeltet. Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder, spesielt i nærmiljøet i og rundt byer og tettsteder, samt av naturtyper, vil være en viktig kommunal oppgave.

2.7 SAMARBEID OM FOREBYGGENDE OG HELSEFREMMEDE ARBEID

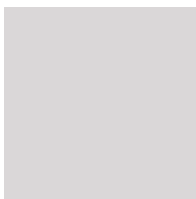
Investering i forbyggende og helsefremmede arbeid har stor betydning for samfunnets økonomiske og næringsmessige utvikling. utfordringen er å arbeide for tjenester og tilbud som gir innbyggerne gode livsvilkår.

Befolkningen i Akershus har generelt gode levekår og en god helsetilstand, bedre enn landsgjennomsnittet. Vi har lav ledighet, et stort og velfungerende arbeidsmarked, færre sosialhjelpstilfeller, uføretrygdede og lavere sykefravær enn i landet for øvrig. Flere fullfører også videregående skole i løpet av fem år enn det som er vanlig i landet ellers.

Gjennomsnittstallene skjuler imidlertid sosialt betingede helseforskjeller samt ulikhet i levekår, utdanningsnivå og inntekt mellom regionene og kommunene i fylket. Sosiale helseforskjeller viser sammenhengen mellom helse og sosioøkonomisk status. Det er en sammenheng mellom sunn livsstil og høy utdanning og høy inntekt. Jo lavere utdanning og inntekt, jo større er risikoen for usunn livsstil, sykdom og tidlig død.

For å bedre folkehelsen må det rettes oppmerksomhet mot blant annet sosiale levekår, sosialt nettverk, bomiljø, arbeid, skole og utdanning, og fritid. Dette er oppgaver som er tverrfaglige og som best kan løses på tvers av forvaltningsnivå. Arbeidet med de regionale planene skal definere samarbeidsformer og avklare ansvarsfordeling for å nå felles mål som fremmer helsen i befolkningen.

I arbeidet med regional utvikling skal det tas hensyn til helsefremmende tiltak i alle deler av regional planlegging, og tiltak som kan fremme medvirkningen på tvers av fag og forvaltningsnivå. Dette skal bidra til en enda bedre tilrettelegging av helsefremmende tiltak – for alle.

3. PRIORITERTE TEMAOMRÅDER OG PLANSPØRSMÅL FOR PERIODEN 2013-2016

3.1 VALG AV PLANTEMA

Utviklingstrekk, utfordringer og politiske diskusjoner i Akershus peker i retning av noen regionalpolitiske tema eller problemstillinger er viktigere enn andre. Denne regionale planstrategien tar utgangspunkt i de samme tematiske innspill som kom fra den brede medvirkningsprosessen som ble gjennomført i 2009- 2010. Med bakgrunn i medvirkningsprosessen valgte fylkestinget følgende tema som skal følges opp i den regionale planleggingen.

De valgte temaer er:

- **Utdanning og næringsutvikling**
- **Bomiljø, inkludering og mangfold**
- **Klima og miljø**
- **Areal og transport**

Temaet areal og transport er behandlet i egen prosess. Det er i fellesskap med Oslo kommune og kommunene i Akershus utarbeidet en planstrategi for areal og transport som ble vedtatt i Oslo bystyre 28.03 2012 og Akershus fylkesting 26.03. 2012.

Folkehelseperspektivet skal inngå i all regional planlegging. Både staten, fylkeskommunen og kommunene erkjenner at investering i forebyggende helsearbeid er et sentralt virkemiddel for å oppnå en god samfunnsutvikling. Oppgaver knyttet til folkehelse er tverrfaglige krever samarbeid på tvers av forvaltningsnivå.

3.2 REGIONAL UTVIKLING KREVER OMFORENTE REGIONALE LØSNINGER

Akershus med sine 22 kommuner med ulike lokale kvaliteter, styrker og utfordringer er en sammensatt og variert region. Hovedstadsregionen Oslo og Akershus har et felles bo- og arbeidsmarked der aktiviteten over kommunegrensen stadig øker. Tendensen viser at regionen med de tjenester og oppgaver den kan tilby blir stadig viktigere. Dette gjelder eksempelvis tilrettelegging av utdanningstilbud, fritidsaktiviteter, kollektivtransport og helsetjenester.

For at innbyggerne i Akershus skal kunne velge mellom et bredt spekter av tjenestetilbud krever dette samspill og samarbeid på tvers av forvaltningsnivå og fagområder. Et gjensidig samarbeid om utvikling av tjenester og oppgaver vil styrke Akershus som en konkurransedyktig og bærekraftig region med gode livsvilkår for innbyggerne.

De regionale utfordringene henger nøye sammen både på tvers av sektorer og forvaltningsnivå. Mange tema og problemstillinger er vevd inn i hverandre og må ses fra flere sider og vinkler- også over fylkets grenser. I utarbeidelsen av de regionale planene er det viktig å se helheten samtidig som det utarbeides konkrete og målrettede planer som oppfattes som nyttige styringsverktøy for både kommuner, fylkeskommunen, statlige etater og ulike interesse grupper.

3.3 VEIVALG FOR FRAMTIDEN

De gjeldende og nye regionale planene skal være styringsdokumenter der en foretar prioriteringer og veivalg for regionens ønskede utvikling i et langsiktig perspektiv. Hver enkel regional plan inneholder mål og relevante strategier og tiltak.

For at de regionale planene skal bli fulgt opp og gjennomført er det avgjørende at alle forvaltningsnivå innenfor planområdet har et eierskap til de regionale planene. Arbeidet med de regionale planene må derfor forankres både politisk og administrativt. For å nå de målene som settes i planarbeidet er det viktig at ansvar og roller avklares og fordeles. I gjennomgangen av de ulike planer i kapittel 4 har vi gitt informasjon om de aktører som er mest aktuelle samarbeidspartnere innenfor de ulike partnerskap.

Akershus fylkeskommune har ansvar for å gjennomføre de regionale planprosessene. Selve innholdet og oppfølgingen skal gjennomføres i et regionalt samarbeid. Dette krever dialog og at stat, fylke og kommuner hele tiden utfordrer hverandre for å nå felles mål.

3.4 VURDERING AV BEHOVET FOR REVIDERING AV REGIONALE PLANER OG BEHOVET FOR NYE

Denne regionale planstrategien legger frem en prioritert liste over hvilke planer som skal utarbeides innenfor planperioden. De regionale planene som skal utarbeides erstatter tidligere fylkesplan og fylkesplanens handlingsprogram for Akershus

Planbehovet er vurdert i forhold til eksisterende regionale planer og innspill som er kommet inn i forbindelse med planprosessen i løpet av vinteren 2011 og våren 2012 og høringen av planstrategi vedtatt mai 2011.

Tabell på neste side viser temaer og valgte regionale planer i Akershus.

TEMA	REGIONAL PLAN	TYPE PLANARBEID	TIDSROM FOR PLANPROSESS
Utdanning og næringsutvikling	• Regional plan for utdanning og kompetanse sett i sammenheng med næringsutvikling	Ny regional plan	2012- 2014
	• Regional plan for innovasjon og nyskapning	Ny regional plan	2012- 2014
Bomiljø, inkludering og mangfold	• Spor for framtiden – Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus	Rullering av handlingsprogram	2012- 2014
	• Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet	Ny regional plan	2013- 2015
Klima og miljø	• Regional plan for masseforvaltning	Ny regional plan	2012- 2014
	• Regional plan for klima og energi i Akershus	Revidering	2013- 2015
	• Regional plan for vannforvaltning - Glomma vannregion	Revidering	2010- 2015
	• Regional plan for kystområdene langs Oslofjorden i Akershus	Ny regional plan	2014- 2016
Areal og transport	• Planstrategi og planprogram om areal og transport for Oslo og Akershus	Ny regional plan	2012- 2014
	• Regional plan for handel, service og senterstruktur for Akershus	Revidering	2012- 2014

4. OPPFØLGING AV PRIORITERTE TEMAOMRÅDER

4.1 UTDANNING OG NÆRINGSUTVIKLING

Følgende regionale planer skal utarbeides i planperioden:

REGIONAL PLAN FOR UTDANNING OG KOMPETANSE SETT I SAMMENHENG MED NÆRINGSUTVIKLING

Arbeidet med et planprogram startet opp våren 2012. Den regionale planen skal være vedtatt i 2015. I planprogrammet avklares utredningsbehov, planens formål, deltakelse og prosess mer detaljert.

Formål med planen:

Formålet med planen er å utvikle en helhetlig og strategisk utdanningssatsing der grunnskole, videregående opplæring, fagopplæring, universitet- og høyskoleutdanning henger godt sammen. Det langsiktige effektmålet er å styrke konkurransekraften i regionens næringsliv og sikre høyest mulig deltagelse i arbeids- og næringslivet for innbyggerne i Akershus. Planen skal øke bevisstheten for sammenhengen via samhandling mellom næringsliv og utdannings – og kunnskapsmiljøer. Rollene og handlingsrommet til de ulike aktører og partnerskap skal også avklares.

Aktuelle problemstillinger og avgrensning:

Regional plan for utdanning og kompetanse sett i forhold til næringsutviklingen vil bli avgrenset til å styrke konkurransekraften i regionens næringsliv og gjennom det bidra til regional utvikling. Arbeidskraftbehovet i offentlig sektor blir inkludert i dette arbeidet. Med en slik avgrensning er fokuset mot utvikling av utdanningssystemet med et langsiktig mål om å styrke samarbeid med næringslivet. Det skal arbeides videre mot følgende tre målsettinger:

- a) Presentere og videreutvikle en regional skole- og utdanningspolitikk for grunnskoleopplæring og videregående opplæring i Akershus
- b) Presentere og videreutvikle klare strategier og spilleregler for hvordan samarbeidet mellom kommunene, fylkeskommunen, fagskoler, universitet og høyskoler bør være for å fremme utviklingskompetansen i befolkningen i Akershus
- c) Styrke samarbeidet mellom næringsliv og utdanningsinstitusjoner som kan gi synergier i arbeidet med kompetanseutvikling

Målsettingene legger til rette for at de ulike utdanningsinstitusjonene kan ha og ta en rolle som lokale og regionale utviklingsaktører. Det legges opp til at det i planprosessen tas hensyn til særlige delregionale ulikheter og utfordringer i Akershus.

Organisering og medvirkning:

Planarbeid organiseres i regi av Akershus fylkeskommune. Arbeidet bør ledes av hovedutvalg for utdanning og kompetanse med deltagere fra høyskoler, universitet, bransjeorganisasjoner og flere. Nødvendige arbeidsgrupper etableres.

REGIONAL PLAN FOR INNOVASJON OG NYSKAPING

Formål med planen:

Næringsutvikling, innovasjon og nyskaping er viktige politikkområder i arbeidet med å nå regionalpolitiske mål. Det er gode tradisjoner for samarbeid om næringsutvikling i hovedstadsområdet. Det regionale partnerskapet vil sammen med fylkeskommunen fungere som bærebjelker i arbeidet med å utarbeide en ny regional plan for næringsutvikling. Planen vil være langsiktig strategisk plan med mål og strategier for innovasjon og nyskaping. Fylkeskommunens utviklingsarbeid innenfor næring og nyskaping er basert på partnerskap med aktører innenfor offentlig og privat sektor:

- regionale og lokale næringslivsorganisasjoner
- statlige virkemiddelaktører
- kommuner og delregioner
- utdannings- og forskningsinstitusjoner
- forskningsparker

Partnerskapet har over tid blitt organisert på to arenaer som blir nedfelt i to ulike samarbeidsdokumenter:

- Handlingsprogram for næring og nyskaping i Akershus (HP)
- Regionalt innovasjonsprogram for Oslo og Akershus (RIP)

I tillegg til prosjekter og tiltak i regionalt innovasjonsprogram har regionen ansvar for to andre statlig finansierte næringsutviklingsprogrammer; Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI Oslo/Akershus) og Regionale forskningsfond (fondsregionen Hovedstaden). Regionen ønsker å se de regionale virkemidlene i sammenheng og slik at de sammen bidrar til å nå målene i det regionale innovasjonsprogrammet. VRI-prosjektene er nært koplet til programmets tiltak for å stimulere bedrifters deltagelse og samarbeid i ulike næringsnettverk.

Aktuelle problemstillinger:

Regional plan for innovasjon og nyskaping skal utvikle langsiktige, helhetlige, oppdaterte strategier som omfatter Akershus og Oslo, og som bidrar til koordinering, rolledeling og samordning mellom aktører på regionalt og lokalt nivå. En slik regional plan skal også gi et oppdatert grunnlag for prioritering av partnerskapets egne virkemidler med hensikt å opprettholde og styrke næringslivets konkurransevne ved å fremme FoU og innovasjonskraft. Årlig oppfølging av planen vil bli avklart.

Organisering og medvirkning:

Det er et viktig mål at partnerskapet i hovedstadsregionen og andre relevante aktører får et sterkt eierskap til prosess, plandokumenter og målsettinger. Det legges opp til en planprosess med stor grad av involvering blant næringsaktører, organisasjoner og offentlige myndigheter, der prosess og medvirkning tillegges like stor vekt som kvalitet på det endelige plandokumentet. Oppstart av planarbeid 2012. Planen vil bli utviklet slik at den er komplementær med regional plan for utdanning og kompetanse sett i forhold til næringsutvikling, slik at de gjensidig forsterker hverandre.

4.2 BOMILJØ, INKLUDERING OG MANGFOLD

Regionale planer som skal utarbeides i planperioden:

SPOR FOR FRAMTIDEN - FYLKESDELPLAN FOR KULTURMINNER OG KULTURMILJØER I AKERSHUS 2007-2018

Planen ble vedtatt i 2007 og fikk status som regional plan i 2011. Et nytt handlingsprogram med tiltak skal vedtas høsten 2012, og rulleres deretter årlig.

Formål med planen:

Planen er et redskap til å ta vare på og bruke de store kulturminneverdiene i fylket på en god og langsiktig måte. Den skal avklare roller og ansvar, og gi større forutsigbarhet for kommunene og utbyggere. Den skal også legge grunnlag for god dialog og godt samarbeid med kommunene, fylkesmannen, museer, frivillige organisasjoner, fagmiljøer og næringsliv.

Aktuelle problemstillinger:

I videre planarbeid skal kulturminner og kulturmiljøer fokuseres på som et aspekt ved tettstedsutvikling. Universell utforming/tilrettelegging innarbeides som grunnleggende strategi ved rullering av handlingsprogrammet. Det skal settes større fokus på kulturminnenes potensial for verdiskaping, bl.a. for reiselivet. Problemstillinger knyttet til utvikling av tettsteder og lokalmiljø vil vektlegges.

Organisering og medvirkning:

Det skal utarbeides en resultatpublikasjon om hva som er oppnådd siden planen ble vedtatt. I rullering av handlingsprogrammet vil involverte parter fra kommuner, frivillige organisasjoner, museer mfl. inviteres til et kulturminneseminar. Forslag til handlingsprogram sendes deretter på høring til involverte parter.

REGIONAL PLAN FOR IDRETT, FRILUFTSLIV OG FYSISK AKTIVITET I AKERSHUS

Planen skal utarbeides på grunnlag av gjeldende sektorplan for anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet (2010-2013) og styringsdokument for friluftsliv i Akershus 2012-2013.

Formål med planen:

Formålet med en ny regional plan vil være å utvikle et retningsgivende regionalt styringsdokument for alle aktører i Akershus innen arbeid med idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Planen vil være sentral i fylkeskommunens arbeid med vurdering av kommunale planer, tildeling av ulike virkemidler til aktiviteter og friluftsområder, samt tilrettelegging for både store og mindre anlegg for idrett/friluftsliv. Planen skal ses i sammenheng med målsettinger og strategier i regional plan for areal og transport, og følges opp med sikte på å stimulere til økt fysisk aktivitet og utvikling av/bruk av friluftsområder i by og tettstedsutviklingen.

Aktuelle problemstillinger:

Planarbeidet skal bl.a. kunne ut i et sett med tydelige tildelingskriterier for spillemidler og friluftslivsmidler. Formålet er å få avklart hva slags type anlegg det skal satses på i Akershus i perioden. Det er videre viktig å få avklart hvordan tilrettelegge best mulig for ulike fysiske aktiviteter (organisert og uorganisert) i fylket. Målet må være at flest mulig har en mulighet til å være i aktivitet i sitt nærmiljø. Derfor må man drøfte relevante metoder for Sikring av områder, både for friluftsliv og idrett. Avgrensning av problemstillinger blir gjort i medvirkningsprosessen frem mot et planprogram.

Organisering og medvirkning:

Det vil legges opp til en omfattende medvirkningsprosess med friluftsråd og frivillige organisasjoner innen friluftsliv, Akershus idrettskrets, kommuner og delregioner. Oppstart: 2013

4.3 KLIMA OG MILJØ

Regionale planer som skal utarbeides i planperioden:

REGIONAL PLAN FOR MASSEFORVALTNING

Formål med planen:

Økt gjenbruk, kontroll med deponering og reduserte klimagassutslipp.

Aktuelle problemstillinger:

Det forventes stor byggeaktivitet fremover. Dette setter press på uttak, forflytning og deponering av masser. I dag mangler regionen en langsiktig forvaltningsstrategi for masseforvaltning. Akershus er en stor forbruker av bygg- og anleggsmasser og er samtidig den viktigste leverandøren av pukk til Oslo. Oslo har et stort, årlig masseunderskudd. Mange kommuner i fylket registrerer mye ulovlig virksomhet knyttet til massehåndtering. Uttak og deponering av masser krever langsiktig båndlegging av areal. Massedeponering påvirker i tillegg folkehelse (støy, luftforurensning, støv), framkommelighet og trafikksikkerhet.

Organisering og medvirkning:

Arbeidet vil bli organisert med egen prosjektleder i fylkeskommunen. Planen vil bli utformet i nært samarbeid med akershuskommunene, Oslo kommune og Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Også Buskerud fylkeskommune vil holdes løpende orientert. Sak til Hovedutvalg for plan, næring og miljø legges frem juni 2012, planprogram høsten 2012, regional plan ferdigstilt i 2013.

REGIONAL PLAN FOR KLIMA OG ENERGI I AKERSHUS

Formål med planen:

Formål med planen er å synliggjøre Akershus som klimapolitisk foregangsfylke med hensyn til utslippsreduksjon og tilpasning. Planen skal også følge opp nasjonale vedtak. Den skal medvirke til ambisiøse kutt i klimagassutslipp og styrke kommunal- og fylkeskommunal gjennomføringsevne. Fylkeskommunen legger for eksempel nå til rette for en overgang fra transport med dagens drivstoff til en fossilfri kjøretøypark, ved tidlig innfasing av el-biler, plugg-inn hybrider og brenselcelle-biler med hydrogen som drivstoff.

Aktuelle problemstillinger:

Staten har foreløpig ikke gitt klare føringer om ansvarsfordeling innen klimapolitikken, men Akershus fylkeskommune har som regional utviklingsaktør tatt en aktiv rolle på dette feltet siden slutten av 1990-tallet, og har bidratt til regionale strategier og handlingsplaner. Fylkeskommunen vedtok i 2003 Klima- og energistrategi for Osloregionen, felles for Akershus, Buskerud og Oslo, og Klima- og energihandlingspakke for Osloregionen i 2005. I 2009-2010 ble Klima- og energiplan Akershus 2011-2014 utarbeidet som sektorplan for fylket. Den avløste handlingspakken fra 2005. Det tas sikte på at denne planen skal rulleres og få oppgradert status som regional plan i 2014.

Planen vil strebe etter å oppfylle nasjonale mål og plassere Akershus som et klimapolitisk foregangsfylke. Planen skal redegjøre for delstrategier innen transport, oppvarming, avfall/forbruk, landbruk, kompetanse og klimatilpasning. Den skal tydeliggjøre fylkeskommunens rolle, og være et verktøy for å utvikle klimasamarbeidet innen Osloregionen og med kommunene i Akershus. Det skal samtidig utarbeides et handlingsprogram i dialog med kommunene.

Behovet for en interkommunal /regional helhetlig plan om vindkraftanlegg som grunnlag for vurdering av enkeltsoeknader vil bli drøftet i arbeidet med en regional plan for klima og energi.

Organisering og medvirkning:

I arbeidet med rullering av planen vil det bli vurdert ulike muligheter for samarbeid mellom fylkeskommune og regionrådene. Ved å utarbeide egne planer for Akershus delregioner, vil det være enklere å håndtere problemstillinger som er særegne for den enkelte region, og planene vil i sterkere grad fremme gode fellesløsninger. En annen, mulig modell vil være at fylkeskommunen påtar seg sekretariatsansvaret for interkommunale planer. Uansett hvilken modell som velges vil arbeidet med rullering av klima- og energiplanen skje i nært samarbeid med kommunene. Gjennomføring vil skje i medvirkning av regionale sektormyndigheter som SVRØ, jernbaneverket, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, regionrådene, klimanettverkene i Akershus, og innen Miljøverndepartementets program Framtidens byer, med vekt på Oslo og Bærum. Oppstart: 2013

REGIONAL PLAN FOR KYSTOMRÅDENE LANGS OSLOFJORDEN I AKERSHUS 2014-2016

Formål med planen:

Planen skal avklare hvordan det kan samarbeides regionalt, helhetlig og langsiktig der en regional plan for kystområdene langs Oslofjorden er et hensiktsmessig format for et samarbeide. Hensikten er å forebygge interessemotsetninger i kystsonen inklusive sjøområder. Planen skal avklare interesser og arealbehov for en mest mulig bærekraftig bruk av kystsonen langs Oslofjorden, som natur- og rekreasjonsområde og for næringer knyttet til kystsonen. Planen skal følge opp statlig planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen på et overordnet nivå.

Aktuelle problemstillinger:

- Ivareta hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.
- Vurdere tiltak for en levende og bærekraftig kystnæring/-kultur
- Kartlegge og avklare behov for regulering, sikring og tilrettelegging av arealer til fritids og friluftslivsformål.
- Kyststier videreføres – som sammenhengende regionale ferdselsårer (for å supplere Oslos ambisjon i sjøfronten).
- Kartlegge eksisterende og behov for småbåthavner, og hvordan en kan samarbeide om bruk og utbygging.
- Innarbeide statlig planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen.
- Kartlegge og tilrettelegge arealer for eldre- og funksjonshemmedes tilgang til kystområdene langs Oslofjorden i Akershus

Organisering og medvirkning:

Planen avgrenses til RPR- sonen i kystkommunene i Akershus. Oslo, Røyken og Hurum kommuner blir invitert til å delta i planarbeidet sammen med øvrige aktuelle offentlige og private aktører. Planprosess, organisering og medvirkning avklares i planprogrammet.

REGIONAL PLAN FOR VANNFORVALTNING 2016-2021 - GLOMMA VANNREGION – REVIDERING

Formål med planen:

Planen skal sikre en helhetlig beskyttelse, god miljøtilstand og bærekraftig bruk av alle vannforekomster i Glomma vannregion. Det innebærer at alt ferskvann og kystvann innen 2021 minst skal ha god økologisk og kjemisk tilstand; for grunnvann: minst god kjemisk og kvantitativ tilstand (tilstrekkelig fyllingsgrad). For sterkt modifiserte vannforekomster gjelder kravet om minst god kjemisk tilstand og godt økologisk potensial.

Aktuelle problemstillinger:

Utfordringen er å identifisere vesentlige utfordringer i vannområdene og gjennomføre tiltaksanalyser med forslag til forbedringstiltak. Arbeidet forutsetter formidling og forankring, og vil kreve innsats fra kommuner, sektormyndigheter og privat sektor.

Gjeldende forvaltningsplan (for den første planperioden) ble godkjent av Kongen i statsråd i juni 2010, og avsluttes ved utgangen av 2015. Den gjelder for hele Glomma vannregion. Seks vannområder med areal i Akershus deltar i denne pilotperioden. De tolvårige planperiodene overlapper med seks år, og planperiode to varer fra 2010 til 2021. Forvaltningsplanen skal rulleres innen utgangen av 2015, og vil omfatte alle vannområder i vannregionen. Forvaltningsplanen vil omfatte et tiltaksprogram med tiltak som skal være operasjonalisert innen tre år etter vedtatt plan. Det er vannregionmyndigheten (Østfold fylkeskommune) som koordinerer dette arbeidet.

Organisering og medvirkning:

Fylkeskommunen er prosessmyndighet for arbeidet i følgende fem vannområder med areal i Akershus: Leira-Nitelva, Øyeren, Hurdalsvassdraget, Indre Oslofjord Vest og Pura (Bunnefjorden med vassdrag). Planansvaret innebærer å bidra til at vannområdene utarbeider forvaltningsplan med tiltaksprogram; dessuten i samarbeid med fagmyndigheten som kvalitetssikrer leveranser fra vannområdene. For å gjennomføre arbeidet vil fylkeskommunen samarbeide med vannområdene i Akershus v/ kommunene, Fylkesmannen som fagmyndighet, vannregionmyndigheten og Direktoratet for naturforvaltning (som nasjonal fagmyndighet og koordinator).

4.4. AREAL OG TRANSPORT

REGIONAL PLAN FOR AREAL OG TRANSPORT I OSLO OG AKERSHUS

Oslo kommune og Akershus fylkeskommune har siden vinteren 2009 samarbeidet med Staten og kommunene i Akershus om en felles planstrategi for areal og transport for Oslo og Akershus. Planstrategien er skilt ut i egen prosess og framstilt i eget dokument. Planstrategien for areal og transport har vært på høring og ble vedtatt i fylkestinget 26.03.2012 og Oslo bystyre 28.03.2012. Planprogrammet for regional plan for areal og transport ble fastsatt samtidig.

Planstrategien for areal og transport redegjør for hovedutfordringer og utviklingstrekk innen temaet areal og transport, definerer felles mål for planarbeidet og avklarer hvilke spørsmål som skal tas opp i videre planlegging.

Planprogrammet konkretiserer oppdraget gitt gjennom planstrategien. Som en del av arbeidet inngår et program for konsekvensutredning. Planprogrammet beskriver medvirkning og organisering i planarbeidet.

Arbeidet med den regionale planen for areal og transport skal skje i et felles plansekretariat bestående av en sekretariatsleder og 4 andre medarbeidere fra henholdsvis Oslo kommune, Akershus fylkeskommune og fra kommunene i Akershus. Arbeidet startet våren 2012. Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus gir føringer for arbeidet med regional plan for handel, service og senterstruktur og samferdselsplan for Akershus 2014-2023

REGIONAL PLAN FOR HANDEL, SERVICE OG SENTERSTRUKTUR

Formål med planen:

- å styrke eksisterende tettsteds- og bysentre
- å unngå en utvikling som fører til unødvendig by- og tettstedsspredning
- å bidra til effektiv arealbruk og miljøvennlige transportvalg
- å motvirke økt bilavhengighet og redusert tilgjengelighet for den delen av befolkningen som ikke disponerer bil

Det langsiktige målet er å oppnå en mer robust og bærekraftig utvikling i byer og tettsteder. Dette formålet er sammenfallende med målsettingene for gjeldende fylkesdelplan (2001) og de rikspolitiske bestemmelsene for kjøpesentre (2008). Det legges opp til at det tas hensyn til særlige delregionale ulikheter og utfordringer i Akershus i planprosessen.

En regional plan for handel, service og senterstruktur er et regionalt styrings-instrument. Prinsippene, bestemmelsene og retningslinjene som skal utarbeides i planarbeidet skal balansere mange ulike styringsutfordringer.

Planarbeidet er en revidering av gammel fylkesdelplan for handel, service og senterstruktur fra 2001.

Aktuelle problemstillinger:

Planen skal sette økt fokus på sammenhengen mellom arealplanlegging og transportbehov i den regionale planleggingen. Det skal legges særlig vekt på fortetting i tettstedene, og tettstedsutviklingen skal prioriteres ved å styrke lokal utvikling av arbeidsplasser.

I planarbeidet vil det foretas en nærmere drøfting av den store betydningen lokalisering av arbeidsintensive bedrifter og handel har for både tettstedsutviklingen, transportbehov og reisemiddelvalg.

Planen skal trekke opp mål, strategier og tiltak for lokalisering av offentlig og privat tjenesteyting i Akershus. Den regionale planen for handel, service og senterstruktur skal inneholde en ny regional planbestemmelse for kjøpesentre som erstatter gjeldende rikspolitiske bestemmelse.

Organisering og medvirkning:

Den regionale planen skal være et grunnlag for dialog, samarbeid og partnerskap mellom kommune, stat og fylkeskommune i utviklingen av byer, tettsteder og sentrumsområder i Akershus.

Underveis i planprosessen skal utforming, organisering og prosess avstemmes med plansamarbeidet om regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus, for å sikre at disse blir komplementære. De tematiske analysene knyttet til senterstruktur skal samordnes med regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus. Medvirkningsprosessene i de to regionale planprosessene skal også samordnes.

Det er en sentral målsetting at lokale og regionale interessenter får et eierforhold til prosess, plandokument og arbeidet med å identifisere lokale og regionale strategier og tiltak. Det vil bli lagt stor vekt på å sikre bred medvirkning og lokal involvering i den regionale planprosessen.

Medvirkningsprosessen knyttet til regional plan for handel, service og senterstruktur i Akershus skal så langt det er mulig samordnes med medvirkningsprosessen knyttet til regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus.

Det er utarbeidet et planprogram som er sendt til høring våren 2012. Planprogrammer gir en nærmere beskrivelse av planoppgaven, organisering, medvirkning og framdrift. Endelig behandling i fylkestinget er beregnet til første halvår 2014.

5. FYLKESKOMMUNALE TEMA- OG STRATEGI DOKUMENTER

Dette er planer som utarbeides i samarbeid med ulike partnerskap, men som fylkeskommunen hovedsakelig er ansvarlig for.

GJELDENDE:

a) Internasjonal strategi for Akershus fylkeskommune 2011-2014

Akershus fylkeskommune vedtok høsten 2010 «Internasjonal strategi for Akershus fylkeskommune 2011-2014». Strategien gjør rede for de viktigste innsatsområdene og prioriteringene for fylkeskommunen innenfor det internasjonale arbeidet. Akershus fylkeskommune bruker internasjonalt samarbeid som verktøy for dialog, læring og utvikling på alle politikkområder. Både tematisk og geografisk prioriteres ressursene til områder hvor fylkeskommunen har et tydelig ansvar og virkemidler. Sektorovergripende oppgaver knyttet til klima og mangfold er gjennomgående. De tre prioriterte satsingsområdene er næringsutvikling, samferdsel og ungdom.

b) Strategidokument for reiselivssatsingen i Akershus

Et strategidokument for reiselivssatsingen i Akershus ble vedtatt av fylkestinget våren 2011. Akershus fylkeskommune sin rolle er å ta initiativ til overordnet reiselivsplanlegging og igangsette overordnede tiltak. Fylkeskommunen har også en rolle i å stimulere til samarbeid og være en pådriver for utviklingsprosjekter for felleskapet. Gjennom sektorinnsatser på fagområder som samferdsel, utdanning og andre infrastrukturtiltak kan reiselivsutviklingen påvirkes. Gjennom kulturfeltet stimuleres kulturaktører, arrangementer og organisasjoner som bidrar til reiselivets opplevelsestilbud.

Kommunene spiller en svært viktig rolle i tilrettelegging av reiselivsproduksjonen i Akershus. Til kommunens rolle ligger særlig:

- Infrastruktur som veier, vann og avløp, avfallshåndtering, stier og løyper, offentlige toaletter, parkering og lokale attraksjoner
- Turistinformasjon, vertskapsfunksjon og noe markedsføring
- Planlegging og rammebetingelser
- Kontakt med lokale etablerer/ nye tilbydere

Hvis en kommune definerer seg selv som en reiselivskommune, må det ha en konsekvens i handlinger som utføres lokalt. Dette betyr for eksempel at kommunens rolle og innsats i forhold til satsningen bør beskrives i kommuneplanen eller i egne sektorplaner for reiseliv. Enhver kommune som satser på reiseliv skal ha en forutsigbar behandling av reiselivssaker, både når det gjelder planbehandling og tiltak for øvrig.

c) Folkehelsestrategi for Akershus fylkeskommune 2011-2014

Folkehelsestrategien ble vedtatt i 2011. Strategien er ment å beskrive kompleksiteten, bredden og mulighetene i folkehelsearbeidet og ansvaret/ rollen for fylkeskommunen. Folkehelse foregår ikke inne i en bestemt sektor eller arena, men er sektorovergripende og gjelder innenfor alle samfunnssektorer. Lov om folkehelsearbeid gjeldene fra 1. januar 2012 utdyper fylkeskommunens lovpålagte ansvar i folkehelsearbeidet. Loven legger til grunn fem hovedprinsipper for folkehelsearbeidet. Disse er a) utjevning b) helse i alt vi gjør c) bærekraftig utvikling d) føre- var prinsippet e) medvirkning.

Lovens formål er også fylkeskommunens hovedmål for folkehelsearbeidet. Virkemidler for å nå målene er:

- Gode oppvekstvilkår og positive utdanningsløp for alle barn og unge
- Utvikling av lokalsamfunn som legger til rette for deltakelse, positive helsevalg og sunn livsstil
- Folkehelseperspektivet inn i regionale og kommunale planer
- Utvikling og bruk av relevant kunnskap og informasjon
- Økt statlig og fylkeskommunal økonomisk støtte til det lokale folkehelsearbeidet (frivillige organisasjoner, næringsliv, offentlige etater og institusjoner).

Utarbeiding av et handlingsprogram for folkehelsestrategien starter høst 2012.

d) Sektorplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i Akershus 2011-2013.

Denne sektorplanen legger føringer for fylkeskommunen og kommuner over hvilke store idretts- og friluftslivsanlegg som kan søke om spillemidler i planperioden. Sektorplanen beskriver fylkets målsetninger rundt anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, universell utforming og miljømessige utfordringer for etablering, drift og vedlikehold av ulike anlegg. Det legges vekt på betydningen av tilgjengelige arealer både for organisert og uorganisert fysisk aktivitet i Akershus.

e) Kunstpolitisk plan (KPP) for Akershus

Kunstpolitisk plan for Akershus ble vedtatt i 2008, og handlingsprogram 2012-2015 ble rullert for andre gang i 2011. En sentral rolle for Akershus fylkeskommune er å være en regional utviklingsaktør innenfor kunst og kultur. Målet med kunstpolitisk plan i Akershus, er gjennom kartlegging av forholdene for de profesjonelle kunstnerne, å lage handlingsplaner for en raskt økende sektor. KPP vektlegger muligheter for både produksjon og formidling av profesjonell kunst i alle sjangere. På denne måten skal KPP bidra til å bedre kunstneres rammevilkår, både i forhold til inntekt, produksjon og den generelle verdiskaping.

f) Klima- og energiplan for Akershus 2011-2014

Planen tydeliggjør fylkeskommunens rolle og handlingsrom, samt konkretiserer effektive, fylkeskommunale utviklingstiltak, inkludert informasjon og holdningsskapende arbeid innen klima og energi.

g) Regionalt innovasjonsprogram 2012

Innenfor næring og nyskaping har fokuset i økende grad vært på hovedstadsområdet som helhet. Dette har sammenheng med at Oslo og Akershus til sammen utgjør en funksjonell helhet i forhold til de viktigste spørsmålene som gjelder næringsutvikling i regionen. Akershus fylkeskommune og Oslo kommune har siden 2001 utarbeidet felles regionalt utviklingsprogram (RUP). Dette programmet omfatter prosjekter som har begge fylker som nedslagsfelt og hvor begge fylker deltar i finansieringen. Etter beslutning i den regionale samarbeidsgruppen endret programmet fra 2008 navn til Regionalt innovasjonsprogram (RIP). RIP rulleres årlig.

h) Handlingsprogram for næring og nyskaping i Akershus 2012

Valg av innsatsområder i de næringspolitiske handlingsprogrammene er basert på en analyse av de viktigste næringspolitiske utfordringene for Akershus, slik det framkommer i analysene som lå til grunn for tidligere fylkesplan og som er komplettert gjennom analysearbeidet som i 2008 ble gjennomført som grunnlag for regional FoU-strategi (FT-sak 26.11.2009):

- Behovet for økt innovasjon og nyskaping i næringslivet
- Sterkere næringsklynger som bidrar til å løfte og styrke regionens internasjonale konkurransevne
- Styrket kommersialisering av forskningsresultater
- Rekruttering til realfag
- Profilering av regionen internasjonalt og rekruttering av utenlandsk kompetansearbeidskraft

Handlingsprogrammet for næring og nyskaping i Akershus inneholder prosjekter som omfatter ulike aktører i Akershus, og er basert på innspill fra regionale næringslivsorganisasjoner, forskningsparker og delregionene, som er forankret i deres strategiske næringsplaner.

UNDER ARBEID/ SKAL UTFØRES:

a) Styringsdokument for friluftsliv i Akershus 2012-2013

Gjennom forvaltningsreformen fikk Akershus fylkeskommune et utvidet ansvar for friluftsoppgaver. Styringsdokumentet avløser fylkesdelplan for friluftsliv 1996-2000, da denne ikke lenger er relevant for dagens politikk.

Formålet med styringsdokumentet er å gi føringer for fylkeskommunens friluftslivspolitik. Arbeidet skal gi grunnlag for videre planarbeid. Styringsdokumentet avklarer status og utviklingstrekk for friluftsliv i fylket, og oppgavefordeling, roller og virkemidler som følge av forvaltningsreformen, samt tar opp problemstillinger vedrørende nasjonal og regional friluftspolitikk der lokalt friluftsliv får økt betydning som følge av klimautfordringene, rammer for god forvaltningsplanlegging og virkemiddelbruk.

b) Hydrogenstrategi

Akershus fylkeskommune har i 2012 satt i gang et arbeid som skal bunne ut i en strategi og handlingsplan for hydrogenaktiviteter i Akershus og Osloregionen. Det er i Økonomiplan 2012-2015 avsatt 3 mill. kr til en regional drivstoffstrategi for hydrogen og andre klimavennlige energibærere samt for å fullføre igangsatte prosjekter. Videre vedtok fylkestinget i møtet 15.12.11 å bevilge ytterligere 17 mill kr for «å etablere flere fyllestasjoner for personbiler og andre mindre kjøretøy». Fylkestinget ønsket samtidig «en plan i løpet av første halvdel 2012 for hvordan dette kan gjøres». For å tydeliggjøre en fortsatt innsats for klimavennligtransport, vedtok fylkestinget som nytt mål og resultatkrav for 2012 at «Akershus fylkeskommune skal videreutvikle sin rolle som pådriver mht karbonnøytralt drivstoff» og at fylkeskommunen innen utgangen av året «har flere eierandeler i hydrogenstasjonene i Oslo og Akershus».

c) Strategi for kultur og næring

I forbindelse med behandlingen av *sak 59/11 Rullering av handlingsprogrammet tilknyttet kunstpolitisk plan*, vedtok hovedutvalg for kultur, frivillighet og folkehelse den 8. november 2011 følgende; «hovedutvalget imøteser forslag til en egen strategiplan for kultur og næring i Akershus innen utgangen av 2012». Det videre arbeidet er under avklaring.

d) Samferdselsplan for Akershus fylkeskommune -strategi og handlingsprogram 2014- 2023

Akershus fylkeskommune vedtok 2011 en samferdselsplan for Akershus med langsiktige målsetninger og strategier. Et tilknyttet fireårig handlingsprogram for drift og investeringer rulleres årlig sammen med rulleringen av fylkes økonomiplan.

I løpet av 2014 skal det gjennomføres en revisjon av Samferdselsplanen slik at den får et 10-årsperspektiv som Nasjonal transportplan.

Samferdselsplanen for Akershus 2014-23 skal være et overordnet og strategisk styringsdokument for de samferdselsmidler Akershus fylkeskommune rår over innen vei, gang/sykkel og kollektivtrafikk. I tillegg et styringsdokument for disponering av Akershus fylkeskommunens andel av midler fra Oslopakke 3. Føringene for samferdselsplanen gis gjennom regional plan for areal og transport for Oslo og Akershus.

Areal og transportsystemet rundt hovedstaden henger tett sammen, og planen må derfor også vise sammenhengen med det statlige vei- og kollektivsystemet og den kommunale-regionale arealutviklingen.

Noen viktige oppgaver for kommende revisjon er:

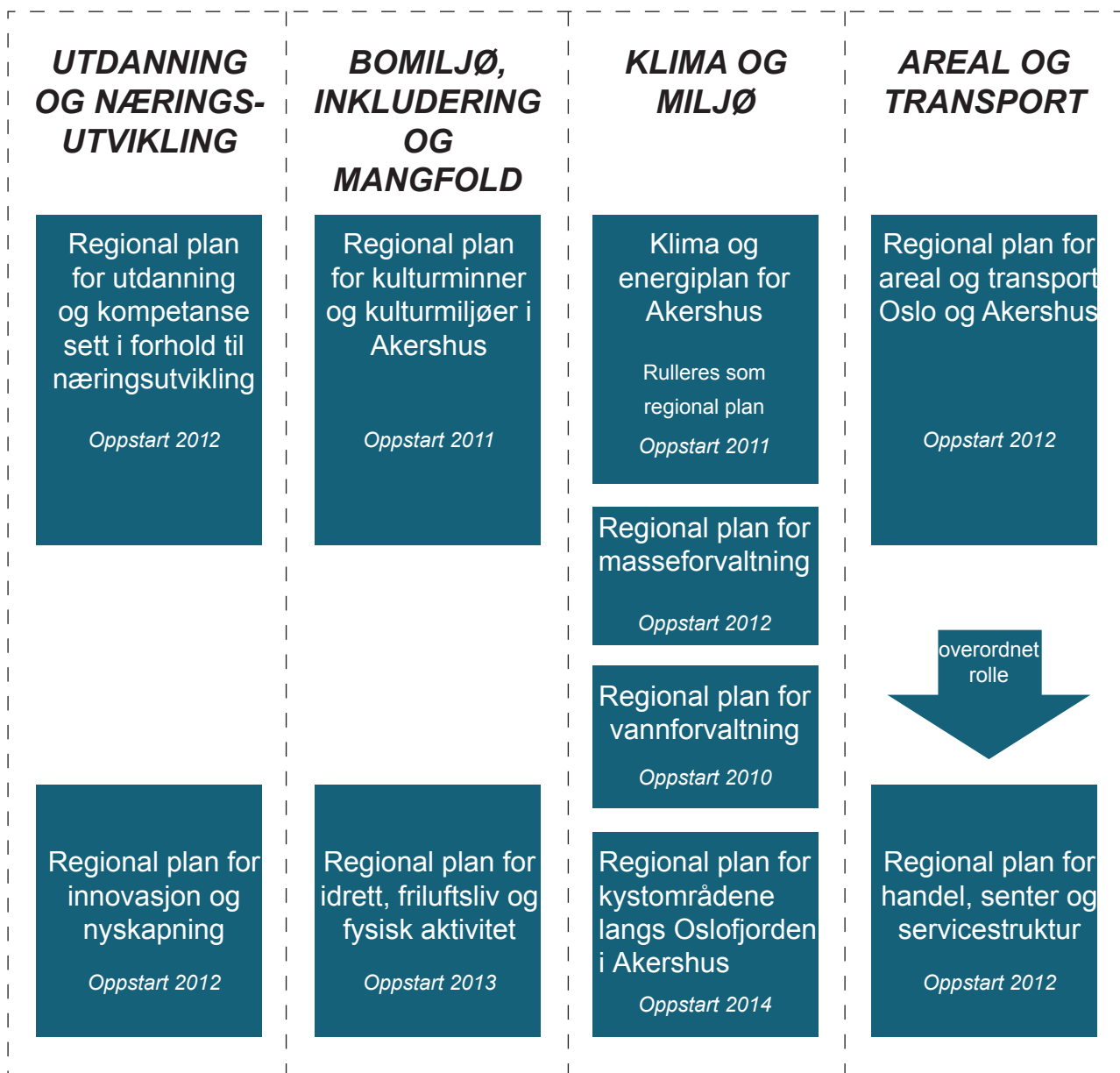
- Mål og strategier for eget ansvar som kollektivaktør og veieier
- Gi forpliktelser overfor samferdselsaktører med tilsvarende myndighet (Statens vegvesen, Jernbaneverket, Oslo kommune)

Viktige parter i arbeidet med planen vil være:

Kollektivselskapene, Statens vegvesen, kommunene i Oslo og Akershus og nabokommuner/fylker med felles kollektiv- eller veiutfordringer. Det må avklares et opplegg for plandialog som kan tilpasses en tidsramme på rundt et halvt år, på en slik måte at det fokuseres på overordnede politiske diskusjoner framfor de mange mindre enkeltprosjektene som må avklares gjennom den årlige rulleringen av handlingsprogrammet.

6. OVERSIKT OVER PLANARBEIDET I PERIODEN 2013-2016

Akershus fylkeskommune
Inntakskontoret
Postboks 1200 Sentrum, 0107 Oslo
Schweigaards gate 4, 0185 Oslo
Sentralbord: 22 05 50 00
postmottak@akershus-fk.no
www.akershus.no

ledende og *levende*